

Immunokastratio ja sikojen käyttäytyminen

Liisa Voutila, Katri Virtanen, Jarkko Niemi, Anna Ollila,
Claudio Oliviero, Anna Valros, Mari Heinonen, Olli Peltoniemi

Tausta

- Normaaliteuraspainoisen kastroimattoman karjun lihassa on karjunhaju
- Karjunhaju tulee esiin sianlihaa kypsennettäessä ja monet kokevat sen hyvin vastenmielisenä – haju muistuttaa virtsan, ulosteiden ja viemärin hajua
- Pian syntymän jälkeen tehtävällä kirurgisella kastroatiolla poistetaan myös karjunhaju teurasruhosta.
- Immunokastroatiota pidetään vaihtoehtona kirurgiselle kastroatiolle – rokote hyväksytty laajalti
  - Kaikki Euroopan Unionin alueen maat
  - Muut maat: mm. Australia, Uusi-Seelanti, Sveitsi, Venäjä, Brasilia, Meksiko ja Etelä-Afrikka
- Menetelmä on kehitetty Australiassa, missä sitä on käytetty vuodesta 1998 lähtien
-

Mikä on immunokastratio?

- Immunokastraatiossa siat rokotetaan kahdesti gontotropiineja vapauttavan hormonin (GnRH), analogilla jolloin kivesten kasvu pysähtyy (ne surkastuvat) ja karjunhajua ei muodostu
- Ensimmäinen rokotus esittelee elimistön puolustusjärjestelmälle kantajaproteiiniin sidotun synteettisen GnRH-analogin
- Toinen rokotus muodostaa väliaikaisen puolustusvasteen tuottaen vasta-aineita sian luontaiselle GnRH:lle
- Vasta-aineet neutraloivat GnRH:n vaikutuksen ja kivesten sukupuolihormonien tuotanto lakkaa
- Vaikutus on väliaikainen, myös vahinkopistoksissa ihmiselle
- Immunokastroiduissa karjuissa ei karjunhajua, kun ne teurastetaan **4-10 viikkoa toisen rokotuksen jälkeen**
- Hormoni vs rokote
  - Immunokastratorokote ei kykene sitoutumaan hormonireseptoreihin eli sillä ei ole hormonaalista vaikutusta
- Jäämät
  - Varoaika 0 vrk. Rokote ei kykene imeytymään elimistöön ruuansulatuskanavan kautta

Tarve immunokastraatitutkimukselle Suomessa

- Kirjallisuuden perusteella immunokastroiduille karjuille on mahdollista antaa kasvatuksen loppuvaiheessa runsaammin energiaa kuin leikoille, kunhan rehussa on myös riittävästi valkuaista (lysiiniä).
- Kolmivaiheruokintatutkimuksia immunokastroiduilla karjuilla vähän ja sovellettavuus suomalaiseen sianlihantuotantoon ei paras mahdollinen
- Suomalaisten sikojen valkuaisruokinnassa on tarkentamisen mahdollisuuksia (standardoitu ohutsuolisulavuus SID, muitakin aminohappoja kuin lys, met, kys, tre)
- MTT Hyvinkään tutkimusasemalla vv. 2011-2012 FINCAS-hankkeen koe
- Tuotantotulokset ja kastraatorokotuksen vaikutukset immunokastroitujen karjujen käyttäytymiseen ja hyvinvointiin.

Koeasetelma – eläimet ja rehut

- 208 sikaa = 104 karjua + 104 leikkoa
- Porsaat Y x M emoista, jotka siemennetty DMS-spermalla
- Ruokintakokeessa tilastollinen havaintoyksikkö = karsina
- 3-vaiheinen ruokinta, koetta varten erikseen suunniteltu kuiva rakeistettu rehu
  - 1-vaihe 0,97 ry/kg
  - 2-vaihe 0,95 ry/kg
  - 3-vaihe 0,97 ry/kg
- Ruokintakokeen asetelma 2 x 3 faktoriaalinen:
  - Sukupuoli (leikot vs. immunokastroidut karjut)
  - Ruokinta (3 eri SID-lysiinitasoa jokaisessa ruokintavaiheessa)
- Rehuanalyysit raaka-aineista ja valmiista rehuista

Koeasetelma – kerätyt tiedot

- Elopainotieto kokeen alussa, 1-vaiheen lopussa, 2-vaiheen lopussa ja kokeen lopussa, rehun kulutuksen seuranta -> laskettiin rehuhyötysuhde karsinoittain
- Kuvantallennus (käyttäytyminen: immunokastroidut karjut rokotusta ennen ja sen jälkeen)
- Teurastiedot yksilöllisesti: teuraspaino, lihakkuus

Tulokset: sikojen painonkehitys ja teuraslaatu

SID-lysiini g/ry	R1		R2		R3	
1-vaihe	8,5		9,5		10,0	
2-vaihe	7,2		8,1		8,5	
3-vaihe	6,3		7,1		7,4	
	karjut	leikot	karjut	leikot	karjut	Leikot
Päiväkasvu, g/pv						
1-vaihe	828	844	814	878	835	868
2-vaihe	1028	1153	1059	1139	1028	1145
3-vaihe	1158	1065	1188	1091	1205	1102
Koko kasvatusaika	998	1003	1008	1013	1011	1011
Teuraspaino, kg	85,7	86,0	85,2	85,8	85,7	86,0
Lihaprosentti	59,7	59,4	59,9	60,2	61,2	59,9

Päiväkasvu leikoilla parempi alussa, immunokastroiduilla karjuilla lopussa.
Paras lihaprosentti R3 immunokastroiduilla karjuilla.

Tulokset: sikojen rehunkäyttö

SID-lysiini g/ry	R1		R2		R3	
1-vaihe	8,5		9,5		10,0	
2-vaihe	7,2		8,1		8,5	
3-vaihe	6,3		7,1		7,4	
Rehuhyötysuhde, ry/kg						
1-vaihe	2,18	2,19	2,09	2,09	2,05	2,08
2-vaihe	2,50	2,50	2,37	2,52	2,39	2,47
3-vaihe	2,99	3,28	2,89	3,24	2,79	3,10
Koko kasvatusaika	2,59	2,69	2,49	2,61	2,44	2,54
Rehua/sika koko kasvatusaika, kg	242	246	225	235	222	229

Mitä enemmän rehussa lysiniä, sitä parempi rehuhyötysuhde.
Immunokastroiduilla karjuilla parempi rehuhyötysuhde kuin leikoilla.

Rokotuksen aiheuttamat lyhytaikaiset vaikutukset sikojen käyttäytymiseen

- Rokotus aiheutti useita suuntaa-antavia ja tilastollisesti merkitseviä muutoksia sikojen käyttäytymiseen rokotuspäivänä rokotuksen jälkeen
  - Hetkittäisessä seurannassa siat viettivät rokotuspäivänä vähemmän aikaa seisaallaan ja yksin verrattaessa rokotusta edeltävään päivään.
  - Jatkuvässä seurannassa tonkimista ja sosiaalista kanssakäymistä oli rokotuksen jälkeen rokotuspäivänä edeltävää päivää useammin.
- Rokotusta seuraavana päivänä käyttäytymismuutoksia oli huomattavasti rokotuspäivää vähemmän

Rokotuksen aiheuttamat lyhytaikaiset vaikutukset sikojen käyttäytymiseen

Rokotuskerran merkitys

- Ensimmäisen rokotuskerran yhteydessä kaikki havaitut käyttäytymismuutokset todettiin rokotuspäivän käyttäytymisessä
  - Rokotuspäivän jälkeisenä päivänä ei ensimmäisen rokotuskerran yhteydessä todettu enää yhtään käyttäytymismuutosta
- Toisella rokotuskerralla rokotuspäivän aikaisia muutoksia oli selvästi ensimmäistä rokotuskertaa vähemmän. Rokotuspäivän jälkeisenä päivänä suuntaa-antavia käyttäytymismuutoksia on ensimmäistä rokotusta enemmän.
  - Käyttäytymiseen voi vaikuttaa myös muut olosuhteet kuten eläinten ikä ja aikaisempaa suurempi koko ja näin ollen ahtaammat tilat

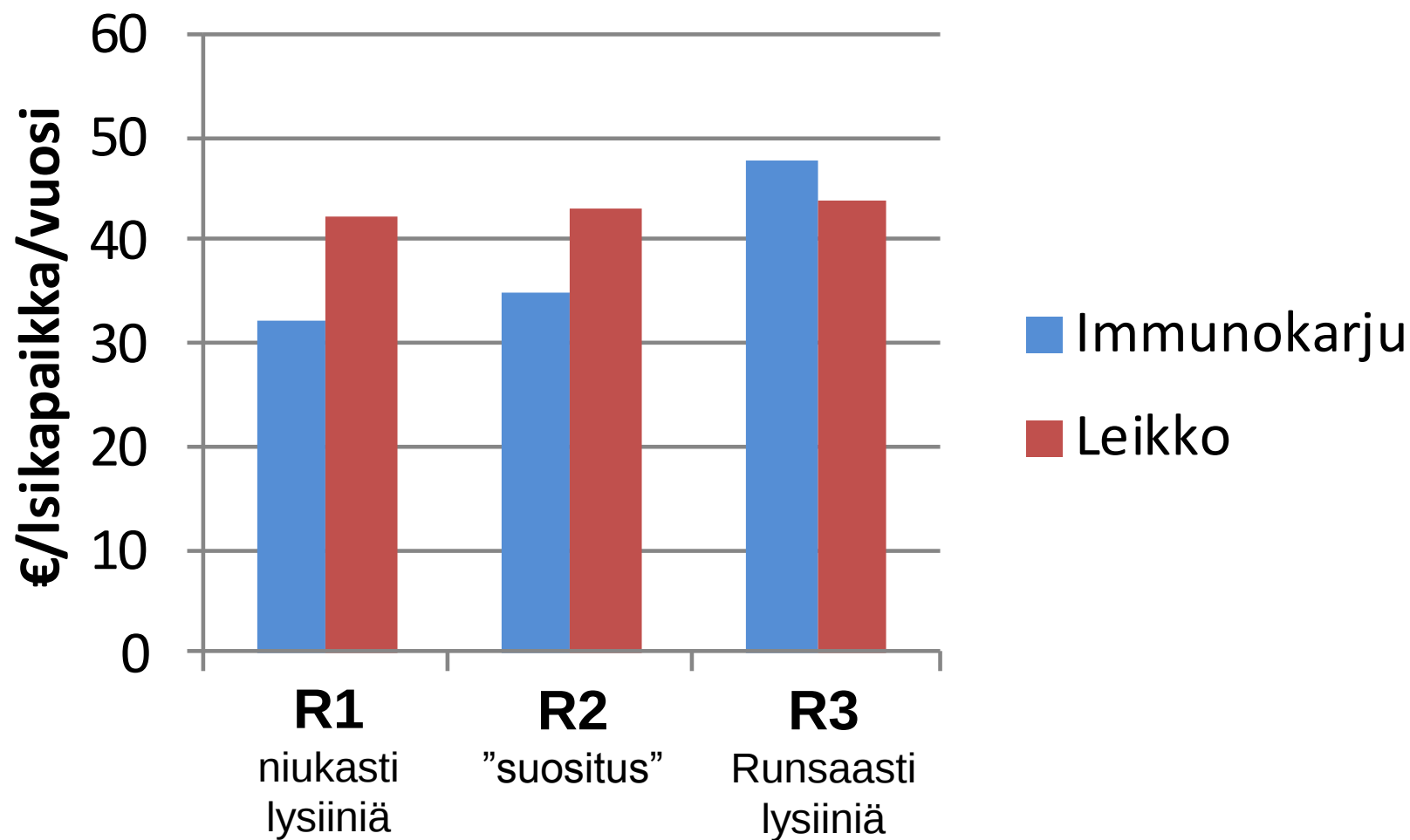
Rokotuksen aiheuttamat lyhytaikaiset vaikutukset sikojen käyttäytymiseen

- Tulosten perusteella immunokastrointirokotus aiheuttaa sioille lyhytkestoista stressiä
  - Eniten käyttäytymismuutoksia aiheutti ensimmäinen rokotuskerta rokotuspäivänä
- Kirurgiseen kastraatioon verrattuna immunokastroinnin aiheuttamat stressiin viittaavat käyttäytymismuutokset ovat selvästi lyhytkestoisempia
- Käyttämällä immunokastrointia kirurgisen kastroinnin sijaan voidaan näiden tulosten perusteella edistää sikojen hyvinvointia vähentämällä kastroinnista aiheutuvaa stressiä

Katetuottolaskelmat

- Kullekin koeryhmälle laskettiin katetuotto A, joka saadaan vähentämättä myyntituotoista muuttuvat kustannukset.
  - Kastraatiovaihtoehtoihin liittyvän työn kustannus otettiin huomioon
  - Laskelmissa käytettiin viime talven hintoja
- Immunokastroiduilla karjuilla oli hieman parempi lihaprosentti ja rehuhyötysuhde kuin leikoilla
- Mahdollisia kuluttajareaktioita ei selvitetty

Katetuotto A kokeen ruokinnoilla

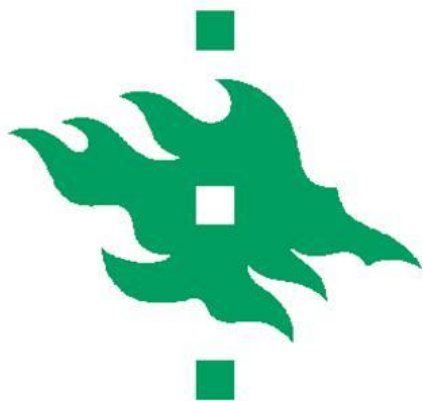

Immunokastroiduille karjuille runsaasti lysiniä

- Paras tuotto saatiin ruokinnalla, jossa oli runsaasti lysiniä
- Immunokastroiduilla karjuilla saatiin 3,6 €/sikapaikka/vuosi korkeampi katetuotto A
- Rehun hinta vaikutti immunokastroitujen karjujen kannattavuuteen
  - Rehun hinnan noustessa immunokastroitujen karjujen tuotto parani leikkoihin verrattuna.
  - Vastaavasti 20% alempi rehun hinta laski tuottoeron runsaaseen euroon.

Immunokastration vaikutuksia ruokinta- ja hoitokäytäntöihin

- Sukupuolilajittelu on tarpeen
  - Rokotusten järjestäminen helpompaa
  - Ruokinta tarvittaessa sukupuolet erikseen
- Rokotuksesta lihasikalaan lisätyövaihe
  - Rokotusten ajankohdan suunnittelu ja oikea ajoitus
  - Rokote pistetään korvan juureen
  - Toteutus, kun karsinassa paljon sikoja
  - Työturvallisuus - rokote pistetään annostelijalla, jossa on neulasuoja
- Ruokintasuositukseset
  - Virallisia ruokintasuosituksia ei vielä immunokastroiduille karjuille ole.
  - Hyvinkään kokeen perusteella voidaan antaa valkuaisruokintasuositus, biologinen ja taloudellinen optimi R3:a vastaava ruokinta.

HELSINGIN YLIOPISTO
ELÄINLÄÄKETIETEELLINEN TIEDEKUNTA

MTT